

Lastensuojelun sijaishuollon eettiset kysymykset – lapsen etu, haavoittuva asema ja yhteiskunnan vastuu

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

Kannanotto 22.12.2025

Tiivistelmä

Lastensuojelun sijaishuolto koskee yhteiskunnan haavoittuvimpia lapsia ja nuoria ja edellyttää erityisen vahvaa eettistä ja oikeudellista harkintaa ja yhteiskunnan vastuunkantoa. Sijaishuollon tehtävänä on turvata lapsen hyvinvointi ja oikeudet tilanteissa, joissa muut keinot eivät ole riittäneet.

Lausunnon keskeinen viesti on, että sijaishuollon tietopohja on Suomessa puutteellinen ja hajautunut. Luotettavan, ajantasaisen ja vertailukelpoisen tiedon puute heikentää päätöksentekoa, julkista ohjausta ja valvontaa sekä vaikeuttaa lapsen edun ja oikeuksien toteutumisen arviointia. Tämä on eettisesti kestävätilanteessa, jossa sijaishuoltoon käytetään merkittäviä julkisia resursseja ja jossa suuri osa palveluista tuotetaan markkinaehtoisesti. Yksityinen palvelutuotanto ei vähennä julkisen vallan vastuuta lapsen oikeuksien turvaamisesta, vaan korostaa tarvetta vahvalle ohjaukselle, valvonnalle ja vaikuttavuuden arvioinnille.

Lausunnossa korostetaan, että sijaishuollossa oleville lapsille on turvattava yhdenvertainen oikeus terveyteen ja hoidon jatkuvuuteen. Puutteet palvelujen saatavuudessa, hoitopolkujen toimivuudessa ja hoitokäytännöissä voivat vaarantaa lapsen oikeuksien toteutumisen ja muodostavat eettisiä haasteita, joihin on puututtava järjestelmällisesti. Rajoitustoimien käyttö edellyttää tapauskohtaista eettistä harkintaa ja suhteellisuutta, eikä rajoituksilla saa paikata rakenteellisia tai resurssien puutteita.

Luvattomat poissaolot on tunnistettu sijaishuollon keskeiseksi eettiseksi haasteeksi, jossa lapsen suojelun velvoite ja itsemääräämisoikeus ovat jännitteisessä suhteessa. Lausunnon mukaan poissaolojen ehkäisyä ei tule rakentaa ensisijaisesti kontrollin varaan, vaan arjen turvallisuutta, osallisuutta ja myönteisiä kiinnittymisen mahdollisuuksia vahvistamalla. Ilmiö heijastaa usein rakenteellisia puutteita ja toimintakulttuurin ilmiöitä, ei ainoastaan yksittäisten lasten käyttäytymistä.

ETENE katsoo, että sijaishuollon eettisen kestävyysvahvistaminen edellyttää kansallisen ja vertailukelpoisen tietopohjan rakentamista, julkisen ohjauksen ja valvonnan vahvistamista markkinaehtoisessa sijaishuollossa, lasten hoidon jatkuvuuden turvaamista, rajoitustoimien eettisen arvioinnin vahvistamista, luvattomien poissaolojen rakenteellista ehkäisyä sekä henkilöstön osaamiseen

ja ammatilliseen tukeen panostamista. Lapsen oikeuksien toteutuminen edellyttää lisäksi vahvaa ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea koko palvelujärjestelmässä.

Johdanto

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta (ETENE) on käsitellyt lastensuojelua ja erityisesti sijaishuoltoa koskevia kysymyksiä kesäseminaarissaan ja työskentelyssään vuonna 2025. Tämän kannanoton tavoitteena on tunnistaa ja arvioida sijaishuollon keskeisiä eettisiä haasteita sekä esittää suosituksia niiden ratkaisemiseksi. Kannanotto keskittyy erityisesti lastensuojelun sijaishuollon laitospalveluihin, joissa eettiset kysymykset, vastuut ja lapsen oikeuksien turvaamiseen liittyvät jännitteet korostuvat.

Sijaishuollossa työtä tehdään usein rajallisilla resursseilla ja tilanteissa, joissa kaikki käytettävissä olevat vaihtoehdot sisältävät eettisiä jännitteitä. Lausunnon tavoitteena ei ole arvostella yksittäisiä toimijoita, vaan tukea heidän työtään tunnistamalla rakenteellisia tekijöitä, jotka mahdollistavat eettisesti kestävä toiminnan ja lapsen oikeuksien toteutumisen.

Sijaishuollossa olevat lapset ja nuoret kuuluvat yhteiskunnan haavoittuvimpiin ryhmiin. Vuonna 2024 kodin ulkopuolelle oli Suomessa sijoitettuna noin 17 100 lasta, eli 1,6 prosenttia kaikista lapsista¹. Riski tulla sijoitetuksi kodin ulkopuolelle on Suomessa noin kaksinkertaistunut 1990-luvulta lähtien². Monilla sijoitetuilla lapsilla perusturvallisuus on järkkynyt jo varhain, ja sijaishuollon keskeisenä tehtävänä on rakentaa tai palauttaa kokemus turvasta, jatkuvuudesta ja osallisuudesta.

Lapsen tukeminen on usein vaativaa, sillä taustalla voi olla pitkittyneitä ongelmia ja traumaattisia kokemuksia, jotka edellyttävät aikaa, johdonmukaisuutta ja moniammatillista yhteistyötä. Tämä tekee sijaishuollon työstä eettisesti ja oikeudellisesti erityisen vaativaa sekä inhimillisesti ja ammatillisesti haastavaa.

Sijaishuollon tarkoituksena on turvata lapsen hyvinvointi silloin, kun muut keinot lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi eivät enää riitä. Jotta sijaishuolto toteutuisi aidosti viimesijaisena toimenpiteenä, edellyttää se toimivaa palvelujärjestelmää ennen sijoitusta. Lapsen ja perheen tarpeisiin on pystyttävä vastaamaan varhaisessa vaiheessa niin perus- kuin erityispalveluissa, jotta tilanteen kriisiytymistä ja sijoituksia voidaan ennaltaehkäistä. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että sijaishuollon kehittämisen rinnalla vahvistetaan järjestelmällisesti perheiden varhaista tukea. Tutkimusnäyttö osoittaa, että varhainen, perhettä osallistava ja pitkäjänteinen tuki on vaikuttavin tapa ehkäistä lastensuojelutoimia ja turvata lapsen hyvinvointi, ja se on samalla eettisesti, inhimillisesti ja taloudellisesti kestävä.

Yhteiskunnan vastuu ja lapsen oikeuksien turvaaminen

¹ THL tilastoraportti 23/2025. Lastensuojelu 2024. Yhä harvempi lastensuojeluilmoitus johtaa lastensuojelun asiakkuuteen ([Lastensuojelu 2024](#))

² Hiilamo A, Pitkänen J, Moretti M, Martikainen P, Myrskylä M. Children's out-of-home care in Finland, 1993-2020: lifetime risks, expectancies, exit routes, and number of placements for synthetic cohorts. Child Abuse Negl. 2025 Nov;169(Pt 1):107626. ([Children's out-of-home care in Finland, 1993-2020: lifetime risks, expectancies, exit routes, and number of placements for synthetic cohorts - PubMed](#))

Lapsen hyvinvoinnista ja suojelusta vastaavat ensisijaisesti hänen vanhempansa tai huoltajansa, mutta vastuuta kantavat myös muut lapsen arjessa toimivat aikuiset sekä yhteiskunnan keskeiset toimijat, kuten varhaiskasvatus, koulu, terveydenhuolto ja muut lapsille ja perheille suunnatut palvelut. Lapsen oikeuksien toteutuminen edellyttää näiden toimijoiden yhteistä vastuunkantoa ja yhteistyötä.

Sijaishuollossa vastuu lapsen hyvinvoinnista siirtyy korostetusti yhteiskunnalle. Sijoitetut lapset ovat yhteiskunnan erityisen huolenpidon piirissä, minkä vuoksi vastuu heistä on sekä eettinen että oikeudellinen. Vastuu koskee sijaishuollon ammattilaisia, palveluntuottajia sekä muita toimijoita, jotka osallistuvat lapsen hoitoon, kasvatukseen, koulunkäyntiin ja terveyden edistämiseen. Yhteiskunnan velvollisuutena on varmistaa, että sijaishuollossa olevan lapsen oikeus turvaan, hoivaan ja osallisuuteen toteutuu tosiasiallisesti hänen arjessaan.

Yhteiskunnan eettinen mitta näkyy siinä, miten se kohtelee haavoittuvimpia jäseniään. Sijaishuollossa tämä tarkoittaa, että lapsen etu, hyvinvointi ja oikeudet asetetaan johdonmukaisesti muiden intressien edelle myös silloin, kun taloudelliset, hallinnolliset tai poliittiset paineet haastavat tätä periaatetta.

Tutkimustieto osoittaa, että varhaisiin palveluihin ja lapsen kasvuympäristön tukemiseen suunnatut investoinnit tuottavat pitkällä aikavälillä merkittävää inhimillistä ja taloudellista hyötyä. Lapsiin ja perheisiin panostaminen on siten paitsi eettinen velvoite myös yhteiskunnallisesti kestävä investointi tulevaisuuteen. Sijaishuollosta ei saa muodostua palvelua, joka paikkaa puutteita muissa palveluissa tai ennaltaehkäisyssä.

Sijaishuollon viime vuosikymmenten rakenteellinen muutos, erityisesti palvelutuotannon siirtyminen yritysmuotoisille toimijoille, korostaa julkisen vallan vastuuta. Lapsen oikeuksien on toteuduttava yhdenvertaisesti riippumatta siitä, millä tavoin tai minkä tahon toimesta sijaishuolto järjestetään.

Eettinen ja oikeudellinen lähtökohta

Sijaishuollon toimintaa ohjaavat sekä eettiset periaatteet että oikeudelliset normit, jotka täydentävät toisiaan. Eettisesti kestävä toiminta ei rajoitu lain noudattamiseen, vaan edellyttää lapsen hyvinvoinnin aktiivista edistämistä ja haittojen ehkäisemistä.

Keskeiset eettiset periaatteet – hyvän tekeminen ja vahingon välttäminen, oikeudenmukaisuus sekä lapsen osallisuus ja itsemääräämisoikeus – muodostavat perustan kaikelle sijaishuollon päätöksenteolle. Ne ohjaavat toimintaa erityisesti silloin, kun lainsäädäntö jättää tilaa harkinnalle.

Eettisen arvioinnin kannalta on tärkeää tunnistaa, että sijaishuolto on lapsen elämään syvimmin puuttuva sosiaalipalvelu. Siksi se on myös valtion ihmisoikeusvelvoitteiden ytimessä. Lapsen edun ensisijaisuus ei ole tavoite tai suositus, vaan oikeudellinen ja moraalinen velvoite, joka sitoo kaikkia toimijoita.

Sijaishuollossa lapsen itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa, jos se on välttämätöntä lapsen tai muiden turvallisuuden turvaamiseksi. Rajoitustoimet on kuitenkin toteutettava lainmukaisesti, välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteiden mukaisesti sekä lapsen ihmisarvoa kunnioittaen. Jokainen rajoitus on eettinen ja oikeudellinen rajankäynti lapsen suojelun ja itsemääräämisoikeuden välillä. Lainsäädäntö luo rajoitustoimille puitteet, mutta eettisesti kestävä toiminta edellyttää, että niiden käyttöä ohjaa ensisijaisesti lapsen etu eikä arjen toiminnan helpous.

Suomen perustuslain 6 §:n mukaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, ja 19 § turvaa oikeuden välttämättömään huolenpitoon. YK:n lapsen oikeuksien sopimus puolestaan velvoittaa turvaamaan lapselle erityisen suojelun ja huolenpidon (artiklat 3 ja 20) sekä oikeuden tulla kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin (artikla 12). Nämä muodostavat lapsen oikeuksien minimitason, jonka toteutumisesta valtio on vastuussa.

Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja osalliseksi ei saa jäädä muodollisuudeksi. Lapsen kokemukset turvattomuudesta, rajoitustoimista tai elinympäristön muutoksista on otettava vakavasti, ja niiden on ohjattava päätöksentekoa. Osallisuuden vahvistaminen lisää luottamusta, vähentää turvattomuuden kokemuksia ja tukee sijoituksen onnistumista.

Lapsen etuun kuuluu myös se, että hänen vanhempansa saavat tarvitsemaansa apua, hoitoa ja tukea silloin, kun lapsi on sijoitettuna. Tämä oikeus pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (artiklat 9 ja 18) sekä lastensuojelulakiin (4 ja 30 §), joiden mukaan lapsen läheisten suhteiden ylläpitämistä ja perheen jälleenyhdistämistä tulee tukea, silloin kun se palvelee lapsen etua. Eettisesti tämä liittyy hyvän tekemisen ja vahingon välttämisen periaatteisiin: sijoituksen pitkittyminen vanhempien hoitamattomien ongelmien vuoksi aiheuttaa lapselle vältettävissä olevaa kärsimystä ja vaarantaa hänen oikeutensa pysyvään perhesuhteeseen.

Sijaishuollon tietopohjan aukot ja läpinäkyvyyden puute

Lastensuojelun sijaishuollossa päätöksenteko, valvonta ja palveluhankinnat edellyttävät luotettavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista tietoa lasten tarpeista sekä palvelujen kyvystä vastata niihin. Ilman tällaista tietopohjaa ei ole mahdollista varmistaa, että sijaishuollon käytännöt edistävät lapsen hyvinvointia ja turvallisuutta eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa haittaa.

Suomessa sijaishuollossa olevien lasten elinolosuhteista, henkilöstöresursseista sekä hoidon sisällöistä ja laadusta on saatavilla riittämättömästi ja hajanaista tietoa. Valvontaa, epäkohtia ja niiden käsittelyä koskeva tieto on jakautunut useille toimijoille, eikä sitä koota systemaattisesti yhteen. Ympäri vuorokautisista sijaishuoltoyksiköistä, niiden henkilöstöstä ja toiminnan sisällöistä ei ole olemassa yhtenäistä, kattavaa ja ajantasaista kansallista tietopohjaa³, mikä vaikeuttaa palvelujen laadun, turvallisuuden, yhdenvertaisuuden ja vaikuttavuuden seurantaa.

Tietopohjan puutteellisuus on eettisesti kestämätöntä, sillä sijaishuolto koskee yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia ja siihen kohdistuu merkittäviä julkisia varoja. Ilman läpinäkyvää ja vertailukelpoista tietoa on vaikea arvioida, miten lapsen etu ja oikeudet toteutuvat käytännössä, miten alueelliset erot henkilöstön osaamisessa ja palvelujen saatavuudessa vaikuttavat lasten asemaan tai miten julkiset varat kohdentuvat suhteessa palvelujen laatuun.

Eettisesti kestävä lastensuojelu edellyttää läpinäkyvyyttä, ja että sijaishuollon laatua, turvallisuutta ja vaikuttavuutta voidaan arvioida yhteisin ja vertailukelpoisin kriteerein. Tietopohjan puutteet vaikeuttavat alueellisten erojen arviointia kapasiteetissa, henkilöstön osaamisessa ja palvelujen saatavuudessa, mikä vaarantaa lasten yhdenvertaisen kohtelun. Julkisten varojen vastuullinen käyttö

³ THL (2021). Lastensuojelun 24/7-yksiköt – palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet. THL Raportti 6/2021. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus. ([Lastensuojelun 24/7-yksiköt: Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet](#))

edellyttää, että hankinnat perustuvat vertailukelpoiseen tietoon sekä kustannuksista että laadusta. Mikäli tällaista tietoa ei ole saatavilla, päätöksenteko voi painottua hintaan laadun ja turvallisuuden kustannuksella

Tietopohjan vahvistaminen on siten sekä eettinen että toiminnallinen velvoite. Se edellyttää määrällisen seurannan ja laadullisen, kokemukseen perustuvan tiedon yhdistämistä sekä tutkimusperustan vahvistamista. Lasten, nuorten ja perheiden kokemustieto on olennainen osa sijaishuollon laadun, osallisuuden toteutumisen ja eettisen kestävyysarviointia. Tutkimuksen ja käytännön välistä yhteyttä on vahvistettava, jotta sijaishuollon kehittäminen, valvonta ja päätöksenteko perustuvat näyttöön siitä, mikä aidosti edistää lasten hyvinvointia ja turvallisuutta.

Sijaishuolto markkinaehtoisessa ympäristössä: lapsen etu ja julkinen vastuu

Suomessa valtaosa lastensuojelun laitos- ja ammatillisen perhehoidon palveluista tuotetaan yksityisten palveluntuottajien toimesta. THL:n selvityksen mukaan vuonna 2018 yksityiset toimijat tuottivat arviolta yli 80 prosenttia näistä palveluista⁴, ja yksityisen palvelutuotannon merkittävä rooli on säilynyt myös tämän jälkeen. Samalla yksityiset palvelut ovat keskittyneet: vuonna 2023 viidellä suurimmalla palveluntuottajalla oli jo lähes neljännes yksityisen laitoshoidon paikoista⁵. Tästä huolimatta tarkkaa ja ajantasaista tietoa palvelutuotannon rakenteista, omistussuhteista tai yksikkökohtaisista tuloksista ei ole kattavasti saatavilla.

Kun sijaishuoltoa toteutetaan yksityisten palveluntuottajien toimesta, valtion vastuu lapsen oikeuksien turvaamisesta ei vähene eikä siirry palveluntuottajalle. Lapsen oikeuksien yleissopimus velvoittaa valtiota kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan lasten oikeuksia kaikissa palvelumuodoissa. Julkisen vallan on varmistettava, että sekä julkisesti että yksityisesti tuotetut sijaishuollon palvelut täyttävät lapsen oikeuksien toteutumisen edellytykset ja että valvonta on tehokasta.

Yksityisiä palveluntuottajia koskee lapsen oikeuksiin liittyvä huolellisuusvelvoite. Toimintaan liittyvät riskit on tunnistettava ja niitä ehkäistävä, palvelujen vaikutuksia on seurattava ja varmistettava, että palvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien lasten saavutettavissa. Lapsia on kuultava heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti, ja lapsen edun on ohjattava toimintaa kaikissa palvelumuodoissa.

Sijaishuolto on yksi yhteiskunnan kalleimmista sosiaalipalveluista. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan lastensuojelun avo- ja sijaishuollon kustannukset olivat vuonna 2023 noin 1,2 miljardia euroa, josta valtaosa (73 %) kohdistuu sijaishuoltoon⁶. Hyvinvointiala HALI ry:n selvityksen mukaan lastensuojelun sijaishuollon laitospalvelun keskimääräinen vuorokausikustannus on 456 euroa⁷, mikä merkitsee yksittäisen lapsen kohdalla erittäin korkeita vuosikustannuksia. Näin merkittävät taloudelliset

⁴ Porko, Petta & Heino, Tarja & Eriksson, Pia (2018) Selvitys yksityisistä lastensuojelun yksiköistä. Työpaperi 21/2018. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ([Selvitys yksityisistä lastensuojelun yksiköistä](#))

⁵ Eriksson, P. K., & Harrikari, T. (2023). Lastensuojelun sijaishuollon palvelutuotannon muutos 2018–2023: Yksityistymisen ja markkinoistumisen trendien tarkastelu. Yhteiskuntapolitiikka. ([YP 4/2023](#))

⁶ Lastensuojelun kokonaisuudistuksen valmistelu. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 27/2023.

⁷ Hyvinvointiala HALI ry (2025). Selvitys lastensuojelun kustannuksista 2023 ([lastensuojelun-kustannuslaskenta-2023.pdf](#))

panostukset korostavat tarvetta arvioida kriittisesti palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja turvallisuutta lapsen näkökulmasta.

Yksityiseen palvelutuotantoon sijaishuollossa liittyy markkinaehtoisuudesta nousevia rakenteellisia eettisiä jännitteitä. Taloudellisen kannattavuuden tavoittelu voi erityisesti hintaa painottavissa hankinta- ja sopimusmalleissa luoda lapsen edun kannalta ongelmallisia kannustimia. Viimeaikainen tutkimus ei tue oletusta, että sijaishuollon yksityistäminen tai markkinalähtöinen järjestäminen olisi lisännyt palvelujen laatua tai kustannusvaikuttavuutta, eikä tutkimuksissa ole voitu osoittaa, että laitoshoidon ulkoistaminen alentaisi kokonaiskustannuksia⁸.

Hyvinvointialueiden hankinta- ja sopimusosaamista tulee vahvistaa. Tarjouspyynnöt ja sopimusehdot eivät kaikilta osin sisällä riittäviä laatu- ja seurantakriteerejä, mikä voi johtaa tilanteisiin, joissa taloudelliset näkökohdat ohittavat lapsen oikeudet ja palvelujen sisällöllisen laadun.

Yksityiset palveluntuottajat ovat kuitenkin olleet keskeisessä roolissa sijaishuollon välttämättömän kapasiteetin turvaamisessa tilanteissa, joissa julkinen sektori ei yksin ole kyennyt vastaamaan palvelutarpeeseen. Kilpailulla voi olla myönteisiä vaikutuksia palvelujen kehittämiseen, mutta vain silloin, kun sitä ohjaavat läpinäkyvä tietopohja, vahva julkinen ohjaus ja lapsen etua ensisijaisesti turvaavat käytännöt.

Eettisesti kestävä sijaishuollon kannalta ratkaisevaa ei ole palveluntuottajan omistuspohja, vaan se, millaisin rakentein toimintaa ohjataan, valvotaan ja arvioidaan. Yhtenäinen tietopohja, kansallisesti ohjatut laatukriteerit, avoin raportointi ja vahva julkinen vastuu ovat keskeisiä edellytyksiä sille, että lapsen etu toteutuu yhdenvertaisesti kaikissa sijaishuollon palvelumuodoissa ja että julkiset varat kohdentuvat lapsen hyvinvointia aidosti edistäviin palveluihin.

Vaikka yksityiseen palvelutuotantoon sijaishuollossa liittyy markkinaehtoisuudesta nousevia eettisiä jännitteitä, julkinen palvelutuotanto ei sellaisenaan takaa laadukkaampaa tai eettisesti kestävämpää sijaishuoltoa. Myös julkiseen tuotantoon liittyy rakenteellisia haasteita, erityisesti valvonnan ja resurssien näkökulmasta. Vaikka julkisen sektorin pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää raskaiden sijaishuoltopalvelujen tarvetta, yksiköiden rahoitus- ja resurssirakenteet voivat käytännössä synnyttää käyttöasteeseen liittyviä paineita sekä julkisille että yksityisille toimijoille.

Luvattomat poissaolot, itsemääräämisoikeus ja lapsen suojele

Luvattomat poissaolot (ns. *hatkaaminen*) ovat sijaishuollon keskeinen eettinen solmukohta, jossa velvoite lapsen suojeleluun, lapsen itsemääräämisoikeus, viranomaisvastuu ja sijaishuollon arjen rakenteet limittyvät. Ilmiö on sijaishuollossa pitkään tunnistettu ja aiheuttaa merkittävää inhimillistä kärsimystä sekä altistaa lapset vakaville riskeille. Luvattomat poissaolot ovat usein toistuvia ja osalla lapsista myös pitkäkestoisia; poissaolon pitkittyessä kasvaa riski fyysiselle ja psyykkiselle vahingoittumiselle, hyväksikäytölle, rikoksiin ajautumiselle, koulunkäynnin katkeamiselle ja terveysongelmille. Ilmiön

⁸ Eriksson, P. K., & Harrikari, T. (2023). Lastensuojelun sijaishuollon palvelutuotannon muutos 2018–2023: Yksityistymisen ja markkinoistumisen trendien tarkastelu. Yhteiskuntapolitiikka. ([YP 4/2023](#))

pitkäaikaisuus ja yleisyys viittaavat siihen, että kyse ei ole yksinomaan yksittäisistä lapsista, toimintayksiköistä tai aikaan sidotuista ilmiöistä, vaan laajemmasta rakenteellisesta ongelmasta.

On ymmärrettävää, että osa lapsista ja erityisesti nuorista kokee sijaishuollon säännöt ja rajoitukset rajoittavina tai epäoikeudenmukaisina, etenkin jos he lähestyvät täysi-ikäisyyttä tai ovat tottuneet päättämään omasta arjestaan. Nuoren halu päättää omasta liikkumisestaan on inhimillinen ja voi kuvastaa pyrkimystä hallita omaa elämää ja identiteettiä. Samalla on kuitenkin todettava, että suotuisissa kasvuolosuhteissa elävät lapset ja nuoret eivät tyypillisesti toteuta itsemääräämistään poistumalla kotoa luvatta tai ilmoittamatta huoltajilleen. Tästä näkökulmasta luvattomat poissaolot eivät ole ensisijaisesti itsenäistymisen ilmentymiä, vaan ne voivat heijastaa nuoren ja hänen kasvuympäristönsä välisiä ristiriitoja, turvattomuutta ja kokemusta osattomuudesta.

Luvattomien poissaolojen eettinen merkitys liittyy ennen kaikkea lapsen suojelemiseen ja julkisen vallan velvollisuuteen ehkäistä haittaa myös tilanteissa, joissa lapsi ei ole viranomaisten tavoitettavissa. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti viranomaisilla on velvollisuus ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin lapsen suojelemiseksi väkivallalta, hyväksikäytöltä ja laiminlyönniltä. Tätä suojeluvelvoitetta ei voida sivuuttaa itsemääräämisoikeuden virheellisen tai yksipuolisen tulkinnan perusteella. Lapsen oikeus suojeluun on ensisijainen silloin, kun hänen terveytensä tai turvallisuutensa on vaarassa.

Hallituksen esitysluonnoksessa lastensuojelulain muuttamiseksi (STM 2025) on ehdotettu täsmennyksiä viranomaisten toimivaltuuksiin ja yhteistyöhön luvattomien poissaolojen tilanteissa. ETENE pitää myönteisenä, että ilmiöön on tartuttu lainsäädännön tasolla. Samalla on kuitenkin korostettava, että eettisesti kestävä toimenpide ei synny yksinomaan toimivaltuuksia laajentamalla, vaan edellyttää lapsen oikeuksien ensisijaisuuden varmistamista kaikissa käytännön tilanteissa.

Eettisesti ja toiminnallisesti ratkaisevaa on, miten lapsen tavoittamiseen ja palauttamiseen liittyvät toimet toteutetaan. Pelkkä toimivallan laajentaminen ei riitä, jos yhteistyörakenteet, tietopohja ja osaaminen eivät mahdollista oikea-aikaista ja lapsen etua kunnioittavaa toimintaa. Toiminnan on perustuttava selkeään vastuunjakoon, reaaliaikaiseen tiedonvaihtoon ja lapsen ihmisarvoa kunnioittavaan kohteluun. Julkisilla paikoilla tapahtuvat kiinniotot tai fyysiset rajoitustoimet voivat olla lapselle traumaattisia, ellei niitä toteuteta ammattitaitoisesti ja lapsen kokemusta huomioiden. Jokainen rajoitustoimi on dokumentoitava asianmukaisesti, ja tilanteet on käsiteltävä lapsen kanssa jälkikäteen osana luottamuksen ja turvallisuuden palauttamista.

Luvattomien poissaolojen ehkäisyssä keskeistä on, ettei lapsi tai nuori koe tarvetta paeta kasvuympäristöään, vaan että hänellä on myös myönteisiä ja motivoivia syitä pysyä siinä. Poissaoloja ei voida ehkäistä ensisijaisesti valvontaa ja kontrollia lisäämällä, vaan vahvistamalla arjen turvallisuutta, luottamuksellisia ihmissuhteita ja osallisuuden kokemuksia. Nuoret eivät useinkaan poistu luvatta vain päästäkseen pois jostakin, vaan pyrkiäkseen jonnekin, esimerkiksi ikätovereiden pariin. Mikäli nuoren ainoaksi koetuksi yhteisöksi muodostuu antisosiaalisesti suuntautunut ryhmä, sen vetovoima voi korostua.

Käytännössä tämä edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja, toimivaa ja luottamuksellista vuorovaikutusta, yhteydenpidon tukemista läheisiin sekä sellaisten arjen, koulunkäynnin ja vapaa-ajan rakenteiden vahvistamista, jotka tarjoavat nuorelle turvallisia kiinnittymisen ja osallisuuden mahdollisuuksia. Sijaishuoltoyksiköillä on eettinen velvollisuus luoda sellaiset yhteisön rakenteet ja tukea vertaissuhteita, jotka eivät lisää luvattomia poissaoloja tai altista lapsia haitallisille vaikutteille.

Luotettava tieto luvattomien poissaolojen määrästä, kestosta ja taustatekijöistä on edelleen puutteellista. Epäyhtenäiset kirjaamiskäytännöt ja määritelmät heikentävät ilmiön seuranta ja vaikeuttavat riskien tunnistamista. Yhteisten kansallisten määritelmien ja mittareiden luominen on välttämätöntä sekä toiminnan vastuullisuuden että vaikuttavien ehkäisykeinojen kehittämiseksi.

Luvattomat poissaolot voidaan nähdä yhtenä indikaattorina siitä, kuinka hyvin sijaishuollon rakenteet ja toimintakulttuuri kykenevät turvaamaan lapsen oikeuden suojeluun ja osallisuuteen. Lapsen katoaminen ei ole yksittäinen tapahtuma, vaan merkki yhteyden katkeamisesta lapseen ja hänen tarpeisiinsa. Tämän yhteyden palauttaminen on lastensuojelun ydintehtävä, ja sen toteutuminen edellyttää sekä tietoon perustuvaa ohjausta että inhimillistä, lapsen kokemusta arvostavaa työtä.

Terveydenhuollon yhteistyö ja eettiset haasteet

Lapsella on oikeus saada tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoito yhdenvertaisesti riippumatta siitä, asuuko hän omassa kodissaan vai sijaishuollossa tai siitä, mikä taho palvelun järjestää tai tuottaa. Tämä oikeus kattaa sekä somaattisen että mielenterveyden ja päihdehoidon, eikä se saa heikentyä sijoituksen tai palvelujärjestelyjen muutosten seurauksena.

Valvontaraportit osoittavat, että sijaishuollossa olevien lasten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus on monin paikoin riittämätöntä⁹. Myös somaattisten sairauksien hoito jää usein puutteelliseksi tai katkeaa sijoituksen yhteydessä. Sijaishuollossa ei aina varmisteta lapsen terveydentilan kokonaisarviota sijoituksen alussa, ja hoitoketjut eri palvelujen välillä voivat katketa vastuunsiirtojen tai tietosuojakäytäntöjen vuoksi¹⁰.

Sijaishuollon turvallisuus ei tarkoita vain fyysistä suojaa, vaan myös suojaa päihteiltä, väkivallalta ja muilta vahingollisilta vaikutteilta. Päihteiden käytön ehkäisy ja hallinta edellyttävät riittävää henkilöstömitoitusta, koulutusta sekä toimivaa moniammatillista yhteistyötä. Selvitysten mukaan sijoitettujen nuorten päihteiden käyttö ei useinkaan lopu sijoituksen myötä, vaan saattaa jatkua tai jopa pahentua¹¹. Joissakin yksiköissä nuori voi altistua päihteille ensimmäistä kertaa sijoituksen aikana, mikä kertoo arjen rakenteiden, valvonnan ja henkilöstöresurssien puutteista. Tämä ei ole yksittäisten ammattilaisten vaan rakenteiden kysymys, ja eettisesti kestävä toiminta edellyttää kykyä tunnistaa ja tunnustaa myös ne puutteet, joihin työntekijöillä itsellään ei välttämättä ole mahdollisuutta vaikuttaa. Päihteiden käytön ehkäisy ja hallinta edellyttävät aina tapauskohtaista ja suhteellista arviointia: lievä kokeilu ja vakava riippuvuus eivät oikeuta samanlaisiin toimiin.

Sijaishuollossa tarvitaan vahvaa moniammatillista yhteistyötä ja riittävää mielenterveys- ja päihdeosaamista, jotta lasten ja nuorten oireiluun voidaan vastata kokonaisvaltaisesti. Työnohjaus- ja

⁹ Valvira (2022): Lastensuojelun asiakkaana olevien lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuus ja järjestäminen. ([Lastensuojelun asiakkaana olevien lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus ja järjestäminen](#))

¹⁰ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL, 2021): Lastensuojelun 24/7-yksiköt – Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet. THL Raportti. 6/2021 ([Lastensuojelun 24/7-yksiköt: Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet](#))

¹¹ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL, 2025): Väkivaltaa ja päihteitä käyttävien lasten ja nuorten palvelut sekä niiden kehittämistarpeet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueilla (YTA). Vauhkonen ym. THL työpaperi 24/2025. ([Väkivaltaa ja päihteitä käyttävien lasten ja nuorten palvelut sekä niiden kehittämistarpeet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueilla \(YTA\)](#))

konsultaatiomahdollisuudet vahvistavat yksiköiden kykyä toimia myös haastavissa tilanteissa ja vähentävät tarvetta siirtää lapsia ja nuoria yksiköstä toiseen. Lastensuojelun, terveydenhuollon, koulun ja erikoissairaanhoidon välinen tiedonkulku sekä hoitopolkujen yhteensovittaminen ovat keskeisiä hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden kannalta. Sijaishuoltoyksiköissä tulee olla selkeät ja pysyvät toimintamallit yhteistyöhön terveydenhuollon ammattilaisten sekä lapsen ja nuoren lähiverkoston kanssa. Tietosuoja ja salassapitoa koskevien säännösten on samalla turvattava lapsen yksityisyys ilman, että ne estävät lapsen edun mukaisen ja tarkoituksenmukaisen tiedonvaihdon.

Sijaishuollossa kohdataan yhä useammin lapsia ja nuoria, joilla on vakavia käyttäytymisen häiriöitä. Näihin liittyy usein impulsiivisuutta, aggressiivisuutta ja vaikeuksia säädellä käyttäytymistä, mikä kuormittaa yksiköiden turvallisuutta ja henkilöstön jaksamista. Osa lapsista täyttää käytöshäiriön diagnostiset kriteerit. Hoitamattomana tällaiset häiriöt voivat altistaa myöhemmille mielenterveys- ja päihdeongelmille sekä syrjäytymiselle¹².

Keskeinen eettinen ja ammatillinen kysymys liittyy siihen, miten lapsen tai nuoren oireilua tulkitaan. Viimeaikainen tutkimus ja nuorten omat kertomukset viittaavat siihen, että sijaishuollossa esiintyvät käytöshäiriöt eivät ole yksinomaan lapsen yksilöllisiä ominaisuuksia, vaan ne kytkeytyvät vahvasti yksiköiden toimintakulttuuriin, vuorovaikutussuhteisiin ja hoidon rakenteisiin. Ongelmallinen käyttäytyminen voi olla reaktio esimerkiksi turvattomuuteen, tai kokemukseen epäoikeudenmukaisuudesta tai osattomuudesta, jolloin käyttäytymisen haasteet eivät ratkea pelkästään valvontaa tai kontrollia lisäämällä¹³.

Lapsen itsemääräämisoikeuden ja suojelun velvoitteen tasapainottaminen on sijaishuollossa yksi keskeisimmistä eettisistä kysymyksistä. Lapsen osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava, mutta lasta on suojeltava tilanteissa, joissa hänen terveytensä tai turvallisuutensa on vaarassa. Yksiköiden on luotava sellaiset rakenteet ja toimintamallit, jotka tukevat käyttäytymisen säätelyä ja vähentävät rajoitustoimien tarvetta, mutta samalla turvaavat muiden lasten ja työntekijöiden hyvinvoinnin. Tämä edellyttää riittävää henkilöstömitoitusta, erityisosaamista sekä tiivistä ja jatkuvaa moniammatillista yhteistyötä terveydenhuollon ja mielenterveyspalveluiden kanssa.

Myös lääkehoitoon liittyy eettisiä ja rakenteellisia haasteita. Valviran mukaan sijaishuollon yksiköissä lääkehoidon turvallinen toteuttaminen edellyttää ajantasaista lääkehoitosuunnitelmaa sekä riittävää henkilöstön lääkehoito-osaamista¹⁴. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintojen mukaan lääkehoidon toteutuksessa on ollut kehittämistarpeita: useissa yksiköissä lääkehoitosuunnitelma oli vasta valmisteilla, eikä kaikilla työntekijöillä ollut lääkehoidon toteuttamiseen tarvittavaa lupaa¹⁵. Lääkehoitosuunnitelman ajantasaisuus ja dokumentoinnin käytännöt ovat keskeisiä turvallisen lääkehoidon varmistamisessa. Eduskunnan oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies ovat ratkaisuihinsa

¹² Puustjärvi ja Repokari. Lasten käytöshäiriöihin tulee puuttua ajoissa. Lääkärilehti 21/2017. ([SLL212017_1367.pdf](#))

¹³ Julin ja Harrikari. Tunnustaminen ja osallisuuden ehdot sijoitettujen nuorten kertomuksissa. T&E 3|2025 ([Tunnustaminen ja osallistumisen ehdot sijoitettujen nuorten kertomuksissa](#))

¹⁴ Valvira (2023). Lääkehoidon toteuttaminen lastensuojelun sijaishuoltoyksiköissä. Webinaariesitys 30.10.2023. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. ([Webinaari 30.10.2023: Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon toimintayksiköissä | Valvira](#))

¹⁵ Aluehallintovirasto (2020). Lastensuojelun sijaishuollon toiminta järjestetty kunnissa – isoimmat puutteet koskivat lääkehoidon toteuttamista ja omavalvontaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto, 19.10.2020. ([Lastensuojelun sijaishuollon toiminta järjestetty kunnissa pääosin hyvin - parannettavaa lääkehoidon toteuttamisessa ja omavalvontasuunnitelmissa, Tiedote 19.10.2020 - Aluehallintovirasto](#))

kiinnittäneet huomiota sijaishuollon lääkehoidon valvonnan ja menettelyjen puutteisiin sekä korostaneet lapsen oikeutta turvalliseen ja asianmukaisesti toteutettuun lääkehoitoon.

Kansainvälisen tutkimusnäytön perusteella on tunnistettu, että vakavasti oireilevien lasten ja nuorten akuutteja käyttäytymiskriisejä hoidetaan joissakin tilanteissa lääkkeellisin keinoin tavalla, joka voi tosiasiallisesti vastata kemiallista rajoittamista^{16,17}. Tämä havainto korostaa sijaishuollon ja terveydenhuollon välisen toimivan yhteistyön, selkeiden hoitopolkujen sekä henkilöstön osaamisen merkitystä.

Lääkehoidon toteutuksessa on tärkeää tunnistaa myös medikalisaation riski: lääkitystä ei tule käyttää ensisijaisena keinona tilanteissa, joissa lapsen käyttäytyminen tai oireilu heijastaa hoivaa, turvallisuutta tai vuorovaikutusta koskevia tarpeita. Lääkkeillä ei tule korvata kasvatuksellista ja sosiaalista tukea, tai resurssien puutetta, vaan lääkehoidon tulee perustua aina lapsen yksilölliseen tarpeeseen, lääketieteelliseen arvioon ja riittävään hoitoketjuun. Samalla on tunnistettava, että esimerkiksi päihteiden käytöstä johtuvia vieroitusoireita ei aina hoideta asianmukaisesti, mikä voi altistaa luvattomille poissaoloille.

On kestävämpiä, että yhteiskunta käyttää yksittäisen lapsen sijoitukseen huomattavia summia, mutta ei kykene varmistamaan asianmukaista ja oikea-aikaista terveydenhuoltoa ja apua päihdeongelmiin. Eettisesti kestävä sijaishuolto edellyttää järjestelmällistä hoidon tarpeen arviointia, sujuvaa tiedonkulkua ja selkeää vastuunjakoa. Hoidon ja sijaishuollon välille ei saa jäädä katvealueita, joissa lapsen tarpeet jäävät tunnistamatta tai hoito keskeytyy.

Johtopäätökset

ETENE katsoo, että lastensuojelun sijaishuolto on eettisesti ja oikeudellisesti erityisen vaativa toimintaympäristö, jossa yhteiskunta käyttää poikkeuksellisen laajaa valtaa lapsen arkeen ja samalla kantaa poikkeuksellisen laajaa vastuuta lapsen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Sijaishuollossa lapsen etu, turvallisuus, osallisuus ja oikeus hyvään hoivaan eivät ole tavoitteita muiden joukossa, vaan velvoittava lähtökohta, jonka tulee ohjata arjen käytäntöjä, johtamista ja julkista ohjausta.

Lausunnossa esiin nousseet keskeiset eettiset riskit liittyvät erityisesti (1) tietopohjan hajanaisuuteen ja läpinäkyvyyden puutteeseen tilanteessa, jossa palvelutuotanto on merkittävältä osin yksityistä ja kustannukset ovat huomattavia, (2) lapsen suojelun ja itsemääräämisoikeuden väliseen jännitteeseen, (3) luvattomiin poissaoloihin ja niiden ehkäisyn painopisteeseen sekä (4) terveydenhuollon ja sijaishuollon väliseen hoidon jatkuvuuteen ja tiedonkulkuun.

ETENE painottaa, että pelkkä toimivaltuuksien lisääminen tai kontrollin vahvistaminen ei yksin ratkaise sijaishuollon keskeisiä ongelmia, jos rakenteet, osaaminen, resursointi ja yhteistyö eivät mahdollista

¹⁶ Carison A, Babl FE, Hill A, O'Donnell SM. Children and adolescents with severe acute behavioural disturbance in the emergency department. *Emerg Med Australas*. 2020 Oct;32(5):747-755. (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32346995/>)

¹⁷ Tang AS, Shieh MS, Pekow PS, Prentiss KA, Lindenauer PK, Westafer LM. Treatment of pediatric behavioral health patients with intravenous and intramuscular chemical restraints: Results from a nationwide sample of emergency departments. *Acad Emerg Med*. 2023 Oct;30(10):1029-1038. (<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11075781/>)

lapsen etua kunnioittavaa, oikea-aikaista ja vaikuttavaa toimintaa. Eettisesti kestävä sijaishuolto edellyttää järjestelmätason kykyä tunnistaa ja korjata myös rakenteellisia puutteita, ei vain reagoida yksittäisiin tilanteisiin tai lapsen oireiluun.

Lisäksi ETENE katsoo, että sijaishuollon järjestelmän uskottavuus edellyttää läpinäkyvää ja vertailukelpoista tietoa, jolla voidaan arvioida laatua, turvallisuutta, yhdenvertaisuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Ilman yhteisiä määritelmiä, mittareita ja koottua valvontatietoa ei ole mahdollista varmistaa, että sijaishuollon arki tuottaa lapselle hyvää ja välttää vahinkoa, eikä sitä, että julkiset varat kohdentuvat lapsen etua aidosti edistäviin käytäntöihin.

ETENE painottaa, että sijaishuollon kehittäminen edellyttää sekä rakenteellisia muutoksia että eettistä johtajuutta.

Suosituksukset

ETENE esittää, että lastensuojelun sijaishuollon eettisen kestävyys ja lapsen oikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi on välttämätöntä toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

1. Sijaishuollon tiedonkeruu on suunniteltava ja toteutettava kansallisesti

Sijaishuollosta on rakennettava ajantasainen ja vertailukelpoinen kansallinen tietopohja, joka kattaa keskeiset rakenteet, henkilöstöresurssit, rajoitustoimet, valvontahavainnot, hoidon jatkuvuuden ja laatutekijät. Yksikkö- ja tuottajatasoinen seuranta ja avoin raportointi on otettava käyttöön, ja myös yksityiset palveluntuottajat on veloitettava tuottamaan vertailukelpoista tietoa yhteisten kansallisten mittareiden mukaisesti.

2. Julkista ohjausta, valvontaa ja vaikuttavuusarviointia on vahvistettava markkinaehtoisessa sijaishuollossa

Yksityistäminen ei vähennä julkisen vallan vastuuta lapsen oikeuksien toteutumisesta. Kaikilta palveluntuottajilta on edellytettävä yhtenäisiä laatu-, turvallisuus- ja raportointikriteerejä, ja hyvinvointialueiden hankinta ja sopimusosaamista on vahvistettava. Sijaishuoltoon kohdistettujen merkittävien julkisten resurssien käytön on perustuttava tietoon palvelujen vaikuttavuudesta ja kustannusvaikuttavuudesta. Kansallisen ohjauksen tehtävänä on varmistaa, että sijaishuollon tuloksia ja vaikutuksia lasten hyvinvointiin arvioidaan järjestelmällisesti ja että tietoa hyödynnetään päätöksenteossa, ohjauksessa ja valvonnassa. Markkinaehtoisuus ei saa ohjata sijaishuollon sisältöjä lapsen edun kustannuksella.

3. Sijaishuollossa oleville lapsille on turvattava oikeus terveyteen ja hoidon jatkuvuuteen.

Sijoituksen alussa on tehtävä systemaattinen terveydentilan kokonaisarvio, ja lapselle on varmistettava katkeamaton pääsy tarvitsemiinsa somaattisiin, mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Hoitopolkujen, vastuunjaon ja tiedonkulun on oltava selkeitä sijoituspaikasta riippumatta. Lääkkeitä ei tule käyttää rakenteellisten tai kasvatuksellisten puutteiden hallinnan välineenä, vaan yksilöllisen hoidon tukena.

4. Rajoitustoimien käytössä on tasapainotettava lapsen suojeleminen ja itsemääräämisoikeus

Rajoitustoimia on käytettävä vain lain edellyttämässä tilanteissa, välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteiden mukaisesti. Rajoitusten käyttö ei saa korvata puutteellisia rakenteita, henkilöstöresursseja tai hoidollista tukea. Käytäntöjen eettinen arviointi, dokumentointi ja jälkikäsittely on varmistettava yhdenmukaisesti.

5. Luvattomien poissaolojen ehkäisyssä painopiste on siirrettävä rakenteisiin ja kiinnittymiseen

Luvattomien poissaolojen ehkäisyä ei tule rakentaa ensisijaisesti kontrollin ja valvonnan varaan, vaan arjen turvallisuuden, luottamuksen ja osallisuuden vahvistamiseen. Lasten mahdollisuuksia merkityksellisiin vertaissuhteisiin, mielekkääseen vapaa-aikaan sekä yhteydenpitoon läheisiin on tuettava systemaattisesti. Yhtenäiset kansalliset määritelmät ja seurantakäytännöt ovat välttämättömiä ilmiön arvioimiseksi ja vaikuttavien keinojen kehittämiseksi.

6. Henkilöstön osaamiseen ja ammatilliseen tukeen on panostettava

Sijaishuollon eettinen kestävyys edellyttää riittävää henkilöstömitoitusta sekä vahvaa mielenterveys- ja päihdeosaamista. Henkilöstölle on turvattava pysyvät työnohjaus- ja konsultaatiomahdollisuudet, jotta haastaviin tilanteisiin voidaan vastata yksiköissä ja tarpeettomia siirtoja lapsille ja nuorille voidaan vähentää. Toimintakulttuuria on kehitettävä yhdessä lasten ja nuorten kanssa siten, että osallisuus, oikeudenmukaisuus ja ennakoitavuus vähentävät konfliktitilanteita ja rajoitustoimien tarvetta.

7. Lapsen oikeuksien toteutuminen edellyttää vahvaa ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Lapsen etu ja oikeudet on asetettava johdonmukaisesti kaiken lastensuojelun perustaksi. Lapsille ja perheille suunnattujen perus- ja erityispalvelujen on oltava saavutettavia, oikea-aikaisia ja riittäviä, jotta tilanteisiin voidaan puuttua ennen kriisiytymistä. Varhainen, perhettä osallistava ja pitkäjänteinen tuki on eettisesti, inhimillisesti ja taloudellisesti kestävin perusta lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiselle.